

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2010

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 29. 10. 2010 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2010

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ

Резюме. В статті розглядається інтегративний підхід та інтегративні психотехнології як новий напрям у теорії і практиці психологічної допомоги особистості, професійного мислення.

Ключові слова: інтегративний підхід, інтегративні психотехнології, інтегративна методологія.

Постановка проблеми. Наприкінці двадцятого століття з'ясувався той факт, що психологія і психотерапія, які по праву претендували на роль лідерів людинознавства, не володіли належною методологією комплексного пізнання людини, включаючи всі рівні функціонування психічного; констатувалося не лише збереження, але і розширення розриву між академічною психологією і професійною практикою. Сучасна ситуація в психології характеризується протистоянням безлічі шкіл, напрямів, нових методологічних і психотехнічних підходів до розуміння предмету, методів і завдань науки про душу. Прагнення до цілісного осмислення людиною своєї природи і сутності є важливим у всі часи існування людської культури і свідомості. На сучасному етапі в наукових дисциплінах спостерігається підвищений інтерес до цілісного, всеосяжного осмислення людини, і в контексті цього для позначення такого прагнення застосовується поняття „інтегративне”. Ми можемо зустріти в наукових публікаціях словосполучення „інтегративний підхід в науці”, „інтегративна психотерапія”, „інтегративна педагогіка”, „інтегративна антропологія”, „інтегративна методологія” тощо.

Інтегративний підхід як напрям психології розвитку особистості виник упродовж останніх десятиліть і є принципово новим смисловим простором як для професіоналів – психологів, психотерапевтів, так і для їхніх клієнтів. З наукових позицій він був предметом дослідження як зарубіжних учених (Р.Ассаджіолі, С.Гроф, Е.Гуссерль, А.Маслоу, Ф.Перлз, К.Роджерс, М.Хайдеггер, К.Уілбер, В.Франкл, К.Юнг, К.Ясперс та ін.), так і вчених країн СНД (Л.Балобанова, І.Єрмолін, І.Калінаукас, В.Козлов, О.Орлов та ін.). Під інтегративним підходом розуміється система теорій, концепцій, моделей, методів, умінь і навичок, які призводять людину до переживання більшої цілісності, зменшення конфліктності, фрагментарності свідомості, діяльності, поведінки. У теоретичному плані інтегративний підхід виступає певним узагальненням і подальшим розвитком уявлень холистичного (або цілісного, системного) підходу до аналізу феноменів людини, її психіки, світу, їх взаємовідносин [6].

Метою нашої статті є аналіз інтегративного підходу та інтегративних психотехнологій як нового напрямку в теорії і практиці психологічної допомоги особистості, нового професійного мислення.

Починаючи з останніх десятиліть ХХ століття, зростає психологізація життя суспільства. Істотним наслідком психологізації сучасного життя є те, що стають все більше затребуваними різноманітні методи психотерапії, психофізичної саморегуляції, особистісного зростання й духовного самовдосконалення, які допомагають людині знайти своє місце в мінливому світі.

На думку В.Козлова, фундатора інтегративної психології на теренах СНД, поява означеного підходу в психології багато в чому обумовлена кризою сучасної наукової психології, яка виявилася у неможливості задовольнити широке суспільне замовлення на методи особистісної терапії і особистісного розвитку. Основна проблема полягає в тому, що ні практики, ні теоретики психології не намагаються рефлексувати цілісну картину психічної реальності людини. У психології, психотерапії відсутнє сприйняття цілісної картини психічної реальності, яка проявлена на всіх рівнях, від біологічного до духовного [1]. На сучасному етапі існує методологічна невизначеність в подальшому русі антропологічних наук, і, зважаючи на це, є можливим виокремлення двох основних підходів:

- комунікативна методологія (В.Мазілов), яка передбачає кооперативну взаємодію наук, шкіл і напрямів у вирішенні конкретних питань психології, психотерапії та інших гуманітарних наук;
- інтегративна методологія (К.Уілбер, В.Козлов), яка передбачає консолідацію безлічі областей, шкіл, напрямів, рівнів знань про людину в смисловому полі психології та психотерапії [4].

У цьому контексті є слушним зауваження В.Мазілова, що сьогодні необхідно спрямувати зусилля на розробку наукового апарату, який дозволяє реально співвідносити різні концепції і, тим самим, сприяти встановленню взаєморозуміння в рамках наукової психології та психотерапії. Конкретне завдання, яке належить вирішити в першу чергу, полягає в розробці моделі методології психологічної науки, орієнтованої на комунікацію, що передбачає поліпшення реального взаєморозуміння між :

- різними напрямами в рамках наукової психології;
- академічною, науковою психологією і практико-орієнтованими концепціями;
- науковою психологією і тими напрямами психології, які не відносяться до традиційної академічної науки (трансперсональна, релігійна, містична, езотерична і т. п.);
- науковою психологією і мистецтвом, філософією, релігією;
- психологіями, психотерапіями, які опредмечують різні рівні психічної організації -- персона, інтерперсональне і трансперсональне [3].

Отже, комунікативна методологія є необхідною стадією формування інтегративної психології, яка передбачає консолідацію безлічі областей, шкіл, напрямів, рівнів знань про людину в смисловому полі психології, а комунікативність, відкритість до знання як системоутворюючий принцип — це і перший крок у формуванні інтегративної методології, і одночасно спосіб професійного становлення психолога, психотерапевта. Узагальнення наукових знань про людину в єдине ціле здатне розширити горизонти психотерапії за рахунок інтеграції знань і прикладних технологій з інших наук та тих напрямів, які відповідно до картезіанської парадигми вважалися ненауковими і навіть антинауковими [7].

Таким чином, методологічна криза в психології є дуже продуктивним станом еволюції антропоцентричних наук в тому сенсі, що вона продукувала до життя ідею комунікативної методології і позначила вектор інтегративної психології і психотерапії.

Наступним кроком після реалізації проекту комунікативної методології є розробка інтегративної наукової моделі і методологічного апарату, що дозволяє реально співвідносити різні підходи як усередині психологічної науки, так і ті, що реалізують інші смислові форми психологічного знання; формування того психологічного світогляду, відповідно до позицій якого різні школи філософії, психології, антропології, психотерапії, як академічні, так всі інші форми

психологічного знання, розуміються не як конкурентні дисципліни, а як підходи інтегративної психології, які можуть бути застосованими в певних областях психічної реальності, в певній культурі, в певних просторово-часових смислорядних ситуаціях функціонування психічного.

У зв'язку з цим А.Юревич констатує, що в методологічній самосвідомості психологічної науки на сучасному етапі яскраво виражені інтеграційні тенденції. На його думку, за ними простежуються внутрішні потреби цієї науки, яка протягом багатьох років була поділена на «держави в державі». А.Юревич аналізує перспективи її інтеграції, яка полягає в подоланні трьох основних розривів в системі психологічного знання: горизонтального, між різними психологічними школами і концепціями (такими як біхевіоризм, когнітивізм, психоаналіз та ін.), кожна з яких пропонує свій образ психологічної реальності, свої правила її вивчення і т.п.; вертикального, між різними рівнями детермінації і пояснення психічного; і діагонального, між академічною і практичною психологією [5].

Як слушно зауважує В.М.Ямницький, кінцевою метою будь-якої науки є намір описати світ із позицій його цілісності, тобто як глобальне системне утворення. Такий підхід на оточуючий світ дозволяє припустити, що закони, теорії, підходи, концепції, розроблені в межах окремих наук, можуть бути використані в інших як з метою формування нових наукових парадигм, так і задля пояснення одержаних наукових фактів. Сучасна масштабна тенденція, характерна для методології психології — звернення в пошуках відповідей на власні запитання до інших галузей наукового знання, з одного боку; з іншого — до духовної спадщини людства. Це є проявом інтегративних тенденцій усередині самої психології.

Отже, провідними науковими положеннями інтегративного підходу до розвитку особистості виступають:

- розуміння психіки людини як багаторівневої системи, що володіє здатністю до саморегуляції, є відкритою для взаємодії з іншими системами, спроможною продукувати нові структури й способи організації;
- визнання принципів цілісності й інтеграції провідними в процесі розвитку особистості, її взаємодії зі світом;
- уявлення про необхідність якісно організованої структурованої підтримки з метою збереження еволюційних процесів в системі, що перебуває в критичному стані;
- застосування як засобу такої підтримки інтегративних психотехнологій, які ґрунтуються на цілісному баченні людини в перспективі її матеріального, соціального й культурного зростання і мають на меті розвиток інтуїції, творчості, вищих станів свідомості, актуалізації особистісних ресурсів особистості [6].

Під інтегративними психотехнологіями розуміється сукупність концепцій, методів, умінь, навичок для досягнення більшої цілісності і несуперечливості особистості, свідомості, поведінки і діяльності. Інтенсивність психотехнологій викликана наступними причинами: величезним масивом кризових станів особистості, високою репрезентацією кризової особистості в соціумі; стисненням часу, прискоренням і ущільненням енергоінформаційних процесів в суспільстві і індивідуальній свідомості; проявленою потребою швидкого і ефективного, точного і безпечного вирішення проблем особистості за рахунок розширення ресурсів самоусвідомлення і рефлексії.

Інтенсивні інтегративні психотехнології працюють на наступних рівнях психіки як живої, відкритої системи:

- а) фізичному і психофізіологічному (робота з фізичними, соматичними наслідками стресів і стресогенних ситуацій);
- б) психологічному (вирішення внутрішньоособистісних проблем, особистісна трансформація, психотерапія, досягнення інтеграції особистості);
- в) вирішення соціально-психологічних проблем особистості (проблеми комунікації і соціальної інтеракції, соціальної адаптації, проявленості в суспільних зв'язках і стосунках);
- г) вирішення проблем самоактуалізації (розширення особистісної свободи вибору; відкриття внутрішніх, вітальних, інтелектуальних, емоційних ресурсів; знаходження глибинної мотивації людини і надбання права особистістю проявити свою індивідуальність);
- д) задоволення потреби особистості в трансцендуванні (знаходження психодуховних вимірів особистості, отримання відповідей на основні питання людського буття) [7].

Інтенсивні інтегративні психотехнології задовольняють якостям системності, багатомірності, цілісності. Висока адаптивність інтенсивних інтегративних психотехнологій забезпечується наступними чинниками:

- величезною передісторією використання методів і технік трансформації і інтеграції особистості;
- тісним зв'язком з емпіричними техніками самоінтеграції, які використовуються людьми в буденному житті без теоретичного осмислення;
- високою мірою науковості. Теорії і концепції інтенсивних інтегративних психотехнологій володіють величезною різноманітністю підходів (юнгіанський глибинний аналіз, психосинтез Р.Ассаджіолі, розширена карта несвідомого С.Грофа, спектр свідомості К.Уілбера, концепція цілісної психічної реальності В.Козлова, інформаційна теорія І. Пригожина та ін.).

Психотехнології В.Козлов пропонує розглядати на наступних рівнях:

- робота з тілом (тілесно-орієнтовані психотехніки, спрямовані на розширення усвідомлення тіла і тілесності; шаманські психотехніки, орієнтовані на тіло; райхіанські техніки; рольфінг; цигун; тайцзи-цюань; тілесні медитативні практики; біоенергетика Боаделла; суфійська техніка балансування енергії; трансів танці; ритуальні практики; холістичний палсінг; система рейкі; віпасана; пранаяма і ін.);
- індивідуально-психологічний рівень (транзактний аналіз; психосинтез; юнгіанський аналіз; сугестивні техніки; аутотренінг; тренінги релаксації; ігротехніки; ребефінг; вайвейшн; холотропне дихання; вільне дихання; терапія реінкарнації; спрямована візуалізація; біографічний метод; медитація; робота зі снами; мандалотехніка; терапія мистецтвом і ін.);
- соціально-психологічний рівень (комунікативні тренінги; тренінги сензитивності; тренінги зустрічей; психодраматичне обігрування; рольові ігри; гештальт; суфійські ритуальні ігротехніки; обряди, групові співи; групові ритуальні взаємодії; групова динаміка);
- психодуховний аспект (буддистські і даоські техніки самодослідження; трансцендентальні медитації; дзогчен; психотехніки дзень; глибинний досвід різних сесій з психоделічними занурень і занурень в розширений стан свідомості; молитовні практики; практичні аскези, деприваційні практики; спрямовані візуалізації і ідентифікації; різні ініціації) [2].

Висновок. Таким чином, пошук ефективних методів психологічної допомоги з одного боку, актуалізує процеси гуманізації і цілісного підходу до реальної живої людини, її потреб, з іншого боку, спонукає до інтеграції досягнень

вітчизняної і зарубіжної психології, в рамках якої можливий цілісний підхід до людини. Саме інтегративний підхід дає можливість більш широкого, цілісного і багатогранного погляду на розуміння людської природи і всього Всесвіту. З позиції цього підходу є можливим звести воедино основні положення провідних напрямів психології і психотерапії в рамках концептуальної схеми інтегративного підходу. Інтегративна парадигма може стати методологічною основою як в розвитку психологічних практик, так і в академічній психологічній науці XXI століття. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в апробації інтегративного підходу в практичному аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козлов В.В. Интегративный подход в современной психотерапии и психологии // <http://www.integratio.ru>.
2. Козлов В.В. Использование психотехнологий как проблема психозкологии // <http://www.integratio.ru>.
3. Мазилон В.А. Методология психологической науки. - Ярославль: МАПН, 2003. - 198 с.
4. Майков В.В., Козлов В.В. Трансперсональный проект: психология, антропология, духовные традиции. Том 2. Российский трансперсональный проект. М., – 2007. – 424 с.
5. Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность? // Вопросы психологии. – 2005. - № 3. - С. 16-28.
6. Ямницький В.М. Розвиток життєтворчої активності особистості: теорія і експеримент: Монографія. – Одеса: ПНЦ АПН України – СВД Черкасов М.П., 2006 – 362 с.
7. http://www.Samopoznanie.ru/instructor/vladimir_kozlov-yar/ ru.

Резюме. В статті розглядається інтегративний підхід і інтегративні психотехнології як нове напрямлення в теорії і практиці психологічної допомоги особистості, професійного мислення.

Summary. The article is an integrative approach and integrated psycho as a new direction in theory and practice of psychological care personality, professional thinking.

УДК 316.752:[159.9:06.053.52]

К.В. ДЖЕДЖЕРА

ЦІННОСТІ ЯК СМИСЛОВА ОСНОВА ПОДОЛАННЯ ОСОБИСТІСНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ТРУДНОЩІВ

Резюме. У статті здійснено обґрунтування доцільності формування особистісних цінностей як одного з можливих шляхів подолання студентами вищих навчальних закладів комунікативних труднощів.

Ключові слова: спілкування, комунікативні труднощі, цінність, ціннісна орієнтація.

Постановка проблеми. Значущість спілкування важко переоцінити. Від його ефективності значною мірою залежить успішність будь-якої діяльності, психічний стан, здоров'я людини, результативність її особистісного розвитку.

Проте в ході спілкування його учасники нерідко стикаються з чисельними труднощами, які виявляються в сором'язливості, аутистичності, відчуженості, інтровертованості і навпаки – у безсоромності, невихованості, егоцентризмі. Вони викликають негативні переживання, невпевненість, напруження, спонукають до уникнення комунікативних контактів або до порушення прийнятих у суспільстві норм. Це позначається і на якості професійного становлення особистості. Так, утруднене спілкування може спричинити відхилення у формуванні самооцінки та мотивів праці, уповільнення темпів входження до професійно-трудового середовища та формування професійних здібностей, а надалі – перешкоди у побудові професійної кар'єри.

Як правило, людина живе з цими проблемами або намагається розв'язати їх самостійно. Однак, в умовах навчально-виховного процесу вищого навчального закладу криються численні можливості для підготовки особистості до ефективного спілкування.

Метою нашої статті є обґрунтування доцільності формування особистісних цінностей як одного з можливих шляхів допомоги студентам у подоланні комунікативних труднощів.

Виокремлюючи саме цей шлях, ми спираємося на положення про те, що спілкування існує як полісистема, формувальна функція якої «реалізується через здобуття особистістю соціокультурних цінностей» [13, 14].

Виходячи з розуміння особистісної цінності як еталона для досягнення потреб [3, 39; 5, 14], або усвідомленого смислу, який зумовлює відносно незмінне ставлення до головних сфер життя [2, 40], отримуємо підстави для розгляду згаданого явища з позиції його системоутворювального значення у структурі спілкування особистості. Адже обираючи цінності, кожна людина утверджує своє усвідомлене ставлення до визнаних нею норм і принципів, цілей і мотивів, визначає смислову перспективу своїх комунікативних дій, утворює їх відповідну якість, бо (за Т. Івановою): «Спілкування завжди опосередковане й особистісне, причому опосередкування здійснюється засобами, відповідними до життєвих цінностей, установок, правил, якими керується людина... особистість активно прагне до спілкування, відповідного до її життєвих цінностей, уникаючи спілкування, котре йде з ними врозріз» [4, 43].

З точки зору Є. Подольської, К. Іванової, В. Лихвара, цінність, маючи у своїй основі знання про певний об'єкт, визначає якість усвідомленого ставлення до нього [10, 17].

Таким чином, цінність у своєму духовному й матеріальному вимірі виникає на основі обізнаності з проблемою спілкування, певного ставлення до нього, його осягнення, тобто встановлення смислу. Завдяки інтеграції у свідомості смислоутворювальних мотивів у вигляді цінностей (на що вказує О. Музика [9, 27]), поєднанню в них раціонального пояснення та емоційного переживання комунікативної ситуації, людина приймає або не приймає ту чи іншу якість спілкування, визначає її доцільність та реалізує в поведінці.

Варто взяти до уваги й іншу властивість цінностей – виникаючи внаслідок осягнення смислу будь-якого явища, власне цінності й визначають його смисл та, як слушно зауважує В. Малахов, «в певному цілком реальному відношенні духовно творять або відроджують» людину з усіма її потребами [6, 88]. У такому розумінні йдеться про духовні цінності, як: а) складову свідомості особистості, відображену у знаннях, моральних і естетичних нормах, принципах, ідеалах; б)

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Ямницький В.М., Литвиненко С.А. Ігротерапія як засіб психологічної допомоги дітям і підліткам	4
Павелків Р.В. Проблема пошуку та впровадження інноваційних психолого-педагогічних технологій розвитку особистості в освітніх закладах	6
Воробійов А.М. Психологія перфекціонізму.....	9
Артемова О.І. Проблеми психологічного супроводу дезадаптованих учнів загальноосвітньої школи	12
Бабак К.В. Професійний розвиток особистості як психологічна проблема	14
Безлюдна В.І. Народження другої дитини як фактор розвитку материнської сфери	16
Бучко В.Б. Проблеми надання психологічної допомоги засудженим до позбавлення волі.....	18
Главінська О.Д. Проблема професійної самосвідомості та самоствердження у юнацькому віці.....	21
Демчук О.О. Психологічні закономірності організації професійного самовиховання майбутніх педагогів	23
Демянюк О.Б. Інтегративний підхід у контексті психологічної допомоги особистості	26
Джеджеря К.В. Цінності як смислова основа подолання особистісних комунікативних труднощів.....	28
Дружиніна І.А. До питання вивчення феномену ідентичності у сучасній психологічній науці	31
Жигайло О.О. Особливості розвитку свідомості та самосвідомості молодших школярів	34
Ілляш С.Д. Психологічні аспекти розвитку професійного саморозуміння майбутніх педагогів	36
Кириченко Н.А. Психологічні особливості цілетворення та цілепокладання	39
Корчакова Н.В. Вплив особистісних характеристик на формування рольової поведінки у сфері батьківства	43
Кравчук М.М. Проблеми впливу небезпечних ситуацій на формування життєвих перспектив підлітків з девіантною поведінкою	45
Кулаков Р.С. Мотиваційні чинники професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці	48
Лисяк О.М. Проблема внутрішньої конфліктності ціннісно-смислової сфери особистості.....	51
Маркович О.В. Психотерапевтична роль медичної сестри при спілкуванні з пацієнтами	54
Матейко Н.М. Особливості надання психологічної допомоги школярам, які проживають на екологічно несприятливих територіях.....	57
Мельник І.Я. Просоціальна поведінка як складова соціальної компетентності.....	60
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Організаційні основи догляду за психічнохворими в умовах стаціонарного лікування	63
Назарець Л.М. Посередництво психолога у вирішенні проблеми взаємодії батьків і дітей	67
Нестерук-Володимирець О.В. Психологічний супровід профільного навчання в позашкільному закладі нового типу – палаці дітей та молоді м. Рівного	69
Ніколайчук Г.І., Ніколайчук І.О. Проблема розуміння художнього тексту студентами вищої школи	73
Павелків В.Р. Особливості психодіагностики відхильної поведінки підлітків	75
Палагнюк В.В. Теоретичні засади психологічної допомоги в процесі професійної адаптації викладача-початківця ВНЗ	77
Пивоварчук Т.О. Психологічні особливості інтенсивного розвитку комунікативних здібностей студентів у процесі вивчення іноземної мови.....	79
Рибак В.А. Психологічні засади формування самоставлення студентів з особливими потребами	82
Косарева О.І., Рудь Г.В. Особливості прояву механізмів психологічного захисту в підлітковому віці	84
Савуляк В.О. Корпоративна культура як чинник особистісного зростання працівників організації.....	87
Садова І.І. Соціально-психологічні проблеми сімей, пов'язані з вихованням дітей з особливими потребами у контексті загальної ситуації в Україні	89
Созонюк О.С. Концептуальні засади коучингу як форми психологічної допомоги.....	92
Сторож О.В. Психологічні особливості творчої соціалізації особистості на етапі ранньої юності	95
Хомич І.С. Самовідношення у молодшому шкільному віці	98
Цуканова М.С. Соціально - психологічна допомога та реабілітація бездоглядним і безпритульним дітям у притулку	100
Чала Ю.М. Проблема розвитку особистісного досвіду психолога під час тренінгової роботи та шляхи її розв'язання	103
Череп В.Ю. Психологічний супровід молоді сім'ї з первістком: основні напрямки	106
Шмига А.І. Недоліки організаційної культури як одна з причин професійного «вигорання», превентивні методи та шляхи подолання	108
<i>Відомості про авторів</i>	112

Наукове видання

ОБНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію: Серія РВ № 540/93-Р від 03.11.2009 р.

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 22.10.2010 р. Підписано до друку 29.10.2010 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Обл. вид. арк. 29,14. Замовлення № 84/1 Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20